

Denarno nadomestilo med brezposelnostjo

1. Denarno nadomestilo lahko pridobi,

- kdor je bil pred nastankom brezposelnosti zavarovan za primer brezposelnosti najmanj devet mesecev v zadnjih 24 mesecih oziroma

- je mlajši od 30 let in je bil pred nastankom brezposelnosti zavarovan najmanj šest mesecev v zadnjih 24 mesecih,

- če so bili plačani prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti (izjema so osebe, ki so bile v zavarovanje vključene na podlagi delovnega razmerja, delodajalec kot zavezanec za plačilo pa prispevkov ni plačal).

Denarno nadomestilo med brezposelnostjo lahko pridobi brezposelna oseba, pri kateri delovno razmerje ni prenehalo po lastni krivdi ali volji.

Pravice do denarnega nadomestila ne more uveljaviti zavarovanec, ki mu je prenehala pogodba o zaposlitvi:

- na podlagi pisnega sporazuma;
- zaradi redne odpovedi, ki jo je podal delavec, razen v primeru, ko zakon, ki ureja delovna razmerja določa, da ima delavec kljub redni odpovedi enake pravice, kot če pogodbo o zaposlitvi odpove delodajalec iz poslovnih razlogov;
- zaradi delodajalčeve redne odpovedi, podane delavcu iz krivdnega razloga;
- zaradi redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti v primerih, ko je delodajalec delavcu ponudil sklenitev nove pogodbe o zaposlitvi za ustrezno delo in za nedoločen čas, delavec pa je to ponudbo odklonil;
- zaradi delodajalčeve izredne odpovedi,
- zaradi izredne odpovedi s strani delodajalca prenosnika, ker je delavec odklonil prehod in dejansko opravljanje dela pri delodajalcu prevzemniku;
- zaradi delodajalčeve redne odpovedi v nasprotju z določbami zakona, ki ureja delovna razmerja, ki določajo posebno varstva delavca pred odpovedjo, delavec pa za zavarovanje svojih pravic ni zahteval arbitražne odločitve ali sodnega varstva;
- če starejšemu delavcu, kot ga opredeljuje zakon, ki ureja delovna razmerja, ni zagotovljena pravica do denarnega nadomestila iz zavarovanja za primer brezposelnosti do izpolnitve minimalnih pogojev za starostno upokožitev, pa je dal pisno soglasje k odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga;
- če delavec v času odpovednega roka neupravičeno odkloni novo ustrezno zaposlitev za nedoločen čas, ki mu jo ponudi delodajalec ali zavod pri drugem delodajalcu;
- zaradi prenehanja funkcije ali imenovanja nosilca javne ali druge funkcije v organih zakonodajne, izvršilne ali sodne oblasti v Republiki Sloveniji ali v organih lokalne samouprave, pa delavec ni uveljavljal pravice do vrnitve na delo skladno s predpisi, ki to omogočajo.

Pravico do denarnega nadomestila pa lahko kljub temu uveljavi:

- zavarovanec, ki redno odpove pogodbo o zaposlitvi ali se sporazume o prenehanju pogodbe o zaposlitvi zaradi preselitve in zaposlitve njegovega zakonca ali osebe, s katero najmanj eno leto živi v zunajzakonski skupnosti, v drugem kraju, ki je od kraja prebivanja zavarovanca oddaljen več kot uro in pol vožnje v eno smer z javnim prevoznim sredstvom;
- zavarovanec, ki redno odpove pogodbo o zaposlitvi, ker so se mu pri spremembi delodajalca po zakonu, ki ureja delovna razmerja, iz objektivnih razlogov poslabšale pravice iz pogodbe o zaposlitvi;

– eden od staršev, ki redno odpove ali se sporazume o prenehanju pogodbe o zaposlitvi zaradi nege in varstva štirih ali več otrok, ki je uveljavil pravico do plačila prispevkov za socialna zavarovanja po predpisih, ki urejajo starševsko varstvo, ko mu ta pravica preneha.

Zavarovanci, ki niso bili zavarovani na podlagi delovnega razmerja, ne morejo uveljaviti pravice do denarnega nadomestila, če odjava iz vseh socialnih zavarovanj ni bila posledica objektivnih razlogov.

Med objektivne razloge za odjavo iz zavarovanja se štejejo zlasti: dalj časa trajajoča bolezen zavarovanca, insolventnost, stečaj, elementarna nesreča, večja materialna škoda na premoženju zavarovanca, izguba poslovnega prostora ali izguba poslovnega partnerja, na katerega je bilo v pretežni meri vezano poslovanje in drugi primerljivi objektivni razlogi.

Pravice iz zavarovanja pridobi zavarovanec na podlagi plačila prispevkov, razen osebe, ki je bila vključena v zavarovanje na podlagi delovnega razmerja.

Pravice do denarnega nadomestila ne more uveljaviti zavarovanec, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev starostne pokojnine (60 let starosti in 40 let pokojninske dobe brez dokupa) in zavarovanec, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine.

2. Roki za uveljavitev pravice

Denarno nadomestilo pripada zavarovancu z naslednjim dnem po prenehanju pravnega razmerja, ki je bilo podlaga za obvezno zavarovanje, če se prijavi pri Zavodu RS za zaposlovanje (Zavod) in vloži vlogo za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila v 30 dneh po prenehanju obveznega zavarovanja.

Kdor vloži zahtevek po navedenem roku, se mu skupna dolžina prejemanja pravice skrajša za koledarske dneve od 31. dneva po prenehanju zavarovanja do dneva vložitve zahteve.

Če je delodajalec delavca odjavil iz obveznih zavarovanj, ne da bi ga pred tem seznanil s prenehanjem delovnega razmerja, teče rok od dne, ko je bil delavec seznanjen s prenehanjem delovnega razmerja. Rok ne teče v primeru bolezni, upravičenosti do starševskega dodatka, med vojaško dolžnostjo ter opravljanjem nalog oziroma usposabljanjem za zaščito in reševanje na poziv pristojnega organa, prestajanjem pripora oziroma zaporne kazni ali vzgojnega ali varstvenega ukrepa do šest mesecev. Po prenehanju navedenih razlogov se mora brezposelna oseba v roku 30 dni prijaviti pri Zavodu in vložiti zahtevek. Zavarovanec, ki se v roku 30 dni po prenehanju zavarovanja zaposli, pridobi pravico do denarnega nadomestila, če se prijavi pri Zavodu in vloži zahtevo za uveljavitev pravice pred dnevom nove zaposlitve.

POZOR:

Na podlagi Zakona o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS- CoV-2 roki v upravnih zadevah NE TEČEJO. Roki v upravnih zadevah, ki se iztečejo v času izvajanja ukrepov po tem zakonu, se podaljšajo tako, da se iztečejo osmi dan od dneva prenehanja ukrepov.

3. Kako uveljavljate pravico do denarnega nadomestila?

Obrazec zahtevka (OBR. ZRSZ - SV/1-1) je na voljo na uradih za delo Zavoda oziroma ga je mogoče natisniti s spletne strani Zavoda. Obrazec je potrebno izpolniti in podpisati.

K zahtevku je potrebno predložiti **pogodbo/-e o zaposlitvi**.

Če ste v zadnjih 8 (koledarskih) mesecih pred nastankom brezposelnosti prejeli **nadomestilo plače** zaradi bolezni, porodniške ali invalidnosti, je treba zahtevku priložiti tudi **potrdilo o povprečno prejeti plači** (OBR. ZRSZ-SV/3). **Mlajši od 30 let**, ki ste bili zavarovani najmanj 6 mesecev, predložite potrdilo o povprečno prejeti plači v zadnjih 5 (koledarskih) mesecih. Obrazec potrdila si lahko natisnete s spletne strani Zavoda ali ga dobite na uradih za delo.

Če je brezposelni osebi delovno razmerje prenehalo **iz drugega razloga**, kot je prenehanje pogodbe o zaposlitvi za določen čas (npr. zaradi redne oz. izredne odpovedi, sporazumne razveljavitve, na podlagi sodbe sodišča ipd.), je potrebno izpolniti tudi **PRILOGO** in predložiti **ustrezna dokazila**.

Zahtevek vlagatelj izpolni tako, da vpiše svoje osebne podatke in označi razlog prenehanja pogodbe o zaposlitvi. Odgovoriti je potrebno tudi na druga vprašanja. V razdelek Podatki o družinskih članih je potrebno vpisati zahtevane podatke o družinskih članih.

Vlagatelj mora pred podpisom pozorno prebrati tudi izjave, ki so na vlogi.

4. Višina denarnega nadomestila

Prve tri mesece prejemanja znaša 80%, v naslednjih devetih mesecih 60% ter po izteku enega leta 50% povprečne mesečne plače, ki jo je vlagatelj zahtevka prejel v obdobju osmih mesecev pred mesecem nastanka brezposelnosti (za zavarovanca, ki je mlajši od 30 let in je bil pred nastankom brezposelnosti zavarovan najmanj šest mesecev v zadnjih 24 mesecih, pa je osnova za odmero pravice njegova povprečna plača, prejeta v petih mesecih pred mesecem nastanka brezposelnosti).

Izplačano denarno nadomestilo ne more biti nižje od **530,19 evrov** in ne višje od **892,50 evrov bruto**. Denarna nadomestila se usklajujejo v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom.

Če je bil zavarovanec v zadnjih devetih mesecih več kot polovico časa zaposlen s krajšim delovnim časom od polnega, ki v povprečju ni presegel 15 ur na teden, ali je opravljal delo v tem obsegu na drugi pravni podlagi, se višina denarnega nadomestila odmeri sorazmerno času trajanja zaposlitve na mesec brez upoštevanja določbe o najnižjem denarnem nadomestilu.

Zavarovancu pripada nadomestilo za dneve, ki se ob upoštevanju 40-urnega delovnega časa kot polnega delovnega časa in petdnevnega delovnega tedna štejejo kot delovni dnevi, in za dela proste dneve, določene z zakonom.

V času prejemanja denarnega nadomestila je brezposelna oseba zavarovana za obvezna zavarovanja - pokojninsko in invalidsko, zdravstveno zavarovanje, za starševsko varstvo in za primer brezposelnosti. Prispevke plačuje Zavod RS za zaposlovanje. Kdor se želi vključiti tudi v prostovoljno zdravstveno zavarovanje, mora to urediti sam pri izbrani zavarovalnici.

Od odmerjenega denarnega nadomestila bo Zavod obračunal tudi akontacijo dohodnine in pri tem upošteval davčno olajšavo za vzdrževane družinske člane - to mora vlagatelj označiti v zahtevku (v tabeli Podatki o družinskih članih«).

Zavarovancu, ki bo uveljavljal preostali, še neizkoriščeni del denarnega nadomestila, se prizna pravica do denarnega nadomestila v že določeni višini, usklajeni v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom.

5. Trajanje upravičenosti do denarnega nadomestila

Odvisno je od tega, koliko časa je bil vlagatelj zavarovan za primer brezposelnosti, in sicer:

- 2 meseca za zavarovanca, ki je mlajši od 30 let in je bil pred nastankom brezposelnosti zavarovan najmanj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih,
- 3 mesece za zavarovanje od 9 mesecev do 5 let,
- 6 mesecev za zavarovanje od 5 do 15 let,
- 9 mesecev za zavarovanje od 15 do 25 let,
-
- 12 mesecev za zavarovanje nad 25 let,
-
- 19 mesecev za zavarovance, starejše od 53 let in za zavarovanje nad 25 let,
-
- 25 mesecev za zavarovance, starejše od 58 let in za zavarovanje nad 28 let.

Kdor je pravico do denarnega nadomestila že izkoristil in jo ponovno uveljavlja, se mu zavarovalna doba, od katere je bila pravica do denarnega nadomestila že odmerjena in zavarovalna doba na podlagi prejemanja denarnega nadomestila, ne všteta v zavarovalno dobo za odmero pravice do denarnega nadomestila.

Zavarovancu, ki je starejši od 57 let ali ima najmanj 35 let zavarovanja, se mu pri **ponovnem uveljavljanju** pravice do nadomestila na dan nastanka brezposelnosti, ob izpolnjevanju pogoja gostote (zavarovanje najmanj 9 mesecev v zadnjih 24 mesecih), denarno nadomestilo določi ob upoštevanju celotne dopolnjene zavarovalne dobe.

Zavarovanec, ki zaradi mirovanja pravice do denarnega nadomestila ni v celoti izkoristil, ima po prenehanju razlogov za mirovanje pravico uveljavljati preostali, še neizkoriščeni del denarnega nadomestila.

Pravico do uveljavitve preostalega neizkoriščenega dela denarnega nadomestila ima tudi zavarovanec, ki denarnega nadomestila ni v celoti izkoristil zaradi vključitve v delo, zaradi česar mu je pravica do denarnega nadomestila prenehala, če na podlagi tega dela niso izpolnjeni pogojev za uveljavitev nove pravice. Če pa bi zavarovanec na podlagi dela, opravljenega po prenehanju pravice do denarnega nadomestila, lahko uveljavil novo pravico, se lahko odloči, ali bo uveljavil preostali čas še neizkoriščene pravice ali novo pravico. V primeru, da bi bilo trajanje pravice do neizkoriščenega dela denarnega nadomestila daljše kot bi bilo trajanje nove pravice, bo lahko namesto nove pravice uveljavil preostali, še neizkoriščeni del denarnega nadomestila. Odločitev o tem mora biti pisna, prekliče pa jo lahko le do izdaje odločbe organa prve stopnje.

Pravica do preostalega, še neizkoriščenega dela denarnega nadomestila se prizna v že določeni višini, usklajeni v skladu z določbo 62. člena ZUTD.

Zavarovalna doba, ki zaradi odločitve zavarovanca, da bo uveljavil preostali, še neizkoriščeni del denarnega nadomestila, še ni bila upoštevana pri odmeri nadomestila, se upošteva pri odmeri pravice ob naslednjem uveljavljanju denarnega nadomestila.

6. Delavec – iskalec zaposlitve, ki mu je odpovedana pogodba o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti

Delavec, ki mu je pogodba o zaposlitvi prenehala iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti, delodajalec pa mu ni ponudil nove pogodbe o zaposlitvi po Zakonu o delovnih razmerjih, se najkasneje v treh delovnih dneh po vročeni odpovedi pogodbe osebno ali po elektronski poti prijavi v evidenco iskalcev zaposlitve pri Zavodu.

7. Mirovanje pravice

Pravica do denarnega nadomestila miruje v času, ko:

- obvezno ali prostovoljno služi vojaški rok, opravlja nadomestno civilno službo oziroma usposabljanje za opravljanje nalog v rezervni sestavi policije, je vpoklican kot pogodbeni pripadnik rezervne sestave Slovenske vojske k opravljanju vojaške službe v miru ali je pozvan ali napoten na opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči pogodbenega pripadnika Civilne zaščite;
- je v priporu ali na prestajanju zaporne kazni ali vzgojnega, varstvenega ukrepa ali varnostnega ukrepa, zaradi katerega do šest mesecev ne more biti na razpolago Zavodu;
- prejema starševsko nadomestilo ali starševski dodatek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke;
- je vključen v program javnih del;
- se vključi v poklicno rehabilitacijo po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- ne prebiva v Republiki Sloveniji, razen če mednarodni akt določa drugače;
- opravlja naloge družinskega pomočnika za obdobje, krajše od devet mesecev, če prenehanje opravljanja teh nalog ni nastalo iz razlogov, ki se po zakonu, ki ureja socialno varstvo, obravnavajo enako kot krivdni razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

8. Prenehanje in znižanje pravice

Pravica do denarnega nadomestila zavarovancu preneha:

- z dnem, ko sklene pogodbo o zaposlitvi, razen v primeru iz 66. člena ZUTD;
- z dnem, ko začne opravljati delo na podlagi drugega pravnega razmerja, ki je podlaga za vključitev v obvezno zavarovanje za brezposelnost;
- z dnem, ko se vpiše v register kot samozaposlena oseba;
- z dnem, ko družbenik postane poslovodna oseba v osebni in kapitalski družbi, z dnem, ko kot ustanovitelj postane poslovodna oseba v zavodu, ali z dnem, ko se v družbi ali zavodu zaposli;

- z dnem, ko dopolni 65 let starosti ali ko izpolni pogoje za pridobitev starostne pokojnine;
- z dnem pravnomočnosti odločbe, s katero je ugotovljena njegova popolna nezmožnost za delo po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- ko preteče šest mesecev pripora in ta še ni odpravljen oziroma z dnem, ko nastopi prestajanje zaporne kazni, daljše od šestih mesecev;
- s prvim dnem v mesecu, v katerem je opustil obveznost obveščanja zavoda o vsaki podlagi za izplačilo dodatnega dohodka, kot je določeno v petem odstavku 67.člena ZUTD;
- z dnem-nastanka razloga iz tretje ali četrte alineje prvega odstavka 129. člena ZUTD ali z dnem ponovne ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz devete alineje prvega odstavka 129. člena ZUTD;
- z dnem nastanka razloga iz desete alineje prvega odstavka 129. člena ZUTD oziroma z dnem ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz pete ali osme alineje prvega odstavka 129. člena ZUTD;
- z dnem, ko se sam odjavi iz evidence brezposelnih.

O predčasnem prenehanju pravice do denarnega nadomestila zavod odloči po uradni dolžnosti v enem mesecu od dneva, ko je izvedel za okoliščino iz prej navedenih alinej. Odločba o prenehanju pravice do denarnega nadomestila se lahko izda v 25 mesecih od dneva dokončnosti odločbe o priznanju pravice do denarnega nadomestila.

Pri prvi kršitvi naslednjih obveznosti:

- oseba odkloni vključitev v program APZ ali krši obveznosti, sprejete s pogodbo o vključitvi v program APZ;
 - oseba odkloni ustrezno ali primerno zaposlitev ali si pri razgovoru za zaposlitev ne prizadeva za pridobitev zaposlitve;
 - oseba ni aktivni iskalec zaposlitve, razen če je te obveznosti oproščena z zaposlitvenim načrtom,
- se z dnem nastanka razloga prve kršitve navedenih obveznosti zavarovancu denarno nadomestilo do njegovega izteka zniža za 30 % zadnjega izplačanega zneska, vendar ne na manj kot 350 EUR.**

Denarno nadomestilo se zniža za 50% dodatnega dohodka za delo, za katero oseba prejme ali je upravičena prejeti dohodek iz dela, ki po plačilu davkov in obveznih prispevkov mesečno presega 200 evrov. Za vsakega vzdrževanega mladoletnega otroka se denarno nadomestilo poveča za 10% polnega zneska denarnega nadomestila, kolikor bi brezposelni osebi pripadalo, če ne bi ustvarila dodatnega dohodka.

Kot dohodek iz dela se šteje vsak dohodek iz katerega koli pogodbenega razmerja, na podlagi katerega zavarovanec opravi fizično ali intelektualno delo, vključno z opravljanjem storitev in ustvarjanjem ali izvedbo avtorskega dela ter tudi dohodek za opravljeno delo oziroma storitev prokurista ali za vodenje in nadzor poslovnega subjekta, ki je pravna oseba.

Znižanje se ne izvede, če bi bilo denarno nadomestilo treba znižati za manj kot 20 evrov.

Če že ob prijavi in uveljavitvi zahtevka za denarno nadomestilo obstaja podlaga za izplačilo dohodka iz dela, je zavarovanec o njej dolžan obvestiti Zavod ob prijavi, sicer pa v roku **treh** dni po nastanku. O opravljenem delu, dogovorjenem plačilu in roku plačila za opravljeno delo je zavarovanec dolžan sproti obveščati Zavod. Denarno nadomestilo se zavarovancu zniža v mesecu, v katerem je prejel plačilo za delo, oziroma v naslednjem mesecu po prejetem plačilu, če obvestila o prejetem plačilu ni več mogoče upoštevati pri obračunu denarnega nadomestila za tekoči mesec.

9. Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Komur po izteku pravice do denarnega nadomestila do izpolnitve minimalnih pogojev za starostno upokožitev manjka največ eno leto, lahko v 30 dneh po izteku pravice do denarnega nadomestila uveljavlja pravico do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do izpolnitve pogojev za upokožitev. Ta rok ne teče v primerih določenih v tretjem odstavku 119.člena ZUTD.

Zavarovancu ta pravica preneha v primerih iz prve do šeste in devete do enajste alineje prvega odstavka 65.člena ZUTD.

Za uveljavitev te pravice do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je potrebno izpolniti vlogo OBR. ZRSZ-SV/1-4).

Pravica se zagotavlja brezposelnim zavarovancem, ki so državljani Republike Slovenije, državljanom EU, EGP in Švicarske konfederacije ter tujcem, če imajo dovoljenje za stalno prebivanje.

11. Pravica do denarnega nadomestila – plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za preostali čas zaradi sklenitve pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom

Kdor išče zaposlitev s polnim delovnim časom in sklene pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega, obdrži pravico do sorazmerne višine denarnega nadomestila oziroma plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za preostali čas upravičenosti. Za uveljavitev te pravice je potrebno izpolniti zahtevek (OBR. ZRSZ-SV/1-3).

12. Ureditev obveznega zdravstvenega zavarovanja

Prijavo v obvezno zdravstveno zavarovanje za brezposelno osebo, ki je upravičena do denarnega nadomestila, izvede Zavod RS za zaposlovanje z dnem, ko ji je z odločbo priznal pravico do denarnega prejemka, odjavo pa z iztekom, prenehanjem oz. mirovanjem te pravice.

V času od prijave pri Zavodu do izdaje odločbe o priznanju pravice do denarnega nadomestila si brezposelna oseba obvezno zdravstveno zavarovanje uredi sama, in sicer na enoti oziroma izpostavi Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, pristojni po občini stalnega prebivališča.

Ko brezposelna oseba prejme odločbo o priznanju pravice do denarnega nadomestila, se na enoti oz. izpostavi Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije odjavi iz zavarovanja po začasnem statusu in uveljavi morebitno vračilo vplačanega prispevka.

Pogoji za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila, roki za uveljavitev, višina, trajanje, mirovanje, prenehanje, znižanje denarnega nadomestila so določeni v Zakonu o urejanju trga dela - Uradni list RS št. 80/2010, 40/12-ZUJF, 21/13-ZUTD-A, 63/13, 100/13, 32/14-ZPDZC-1, 47/15-ZZSDT, 55/17 in 75/19.